

जाद्यनुयाजान्ता नास्यामिडा न बर्हिगन्तौ प्रयाजानुया-
जावसु मन्तौ तौ च गायतौ । ई तल वारुणं इतिः
इविर्दोषे सति यागावसरे इविरेवोत्पाद्य यद्व्यस्य । ७
स्त्रिष्टिक्रियागे अग्नीवरुणौ देवते अवते होङ्गोवरुण्य नमो-
भिरिति द्वे अक्षौ तल साधनम् । अत च निगदाभावात्
अग्नीवरुणावादिष्य स त्वं इत्युक्ता यद्व्यस्यम् । अन्वसा-
मिष्टौ नमोवरुणाय इति मन्त्रेण दक्षिणानुपादात्तदको
। १८ ध्युः । ८ तल आचमने मन्त्रत्वम् । १०
आचमनप्रकारः । ११ यौवाङ्गमाचमनं कृत्वा स्नाना-
ङ्गमाचमनं कृत्वा आस्नायुः तल मन्त्राः । १२ अदीक्षिता-
नासक्तमन्त्रैरास्नानं वाऽभ्युक्ष्यं वा । १३ उच्येता स्व-
शाखोक्तविधिना सर्वास्तदकदादुत्तारयेत् । १४ उच्ये-
ता उच्यमानाः उच्येतरिवादि मन्त्रं जपेयुः । १५ उद-
कादुत्तीर्य उच्यं तमस इत्यादि मन्त्रं जपेयुः । १६ इत
ऊर्ध्वं संस्थाजपपर्यन्तं हृदयन्तुवेन समानं तथा च
अननेक्षमाणाः इत्यादयः समिदाधानान्ताः सर्वाः
कार्याः । १७ अपहस्तकर्माणि संस्थाजपं कुर्यात् । १७६०
ई० १२० । १ गार्हपत्ये उदयनीयया चरणम् ।
२ सा च प्रायणीयया तुल्या । ३ सर्वसाख्येऽपि अयं
विशेषः । तल अतस्त आश्वहविषोदेवता अदितिः
पञ्चमी चरहतिः पय्या सस्त्रिस्तल प्रथमा इह
चतुर्थी भवतीति । ४ याज्यानुवाक्ये च विपरीते तल या-
ज्या सा इह अनुवाक्या । तलानुवाक्या इह याज्या ।
५ प्रायणीयायाः कर्त्तार एवात कर्त्तारः । ई संया-
ज्याया ऐकह्यं न याज्याख्येन वैपरीत्यम् । ७ उदय-
नीयायां समाप्रायां मैत्रावरुणदैवतोऽनूबन्धः पशुः ।
८ सदसि आसीनैर्होत्रादिभिः पशुः कार्यः स च वारुणीय
इत्येके ८ उत्तरवेदिसमीपे आसीनैस्तैः कार्यं
इत्येके । १० तल नैमित्तिकः कर्मभेदः । अनूबन्धप्रयोग-
नपायां कुतायां यद्येकादशिन्ययतः कृता तदाऽग्निषो-
मायीयेण सञ्चरेण गत्वा गार्हपत्ये त्वाङ्गे पशुना चरणम् ।
११ त्वाङ्गपशुकरणप्रकारः । त्वाङ्गं पशुं यूपान्नादि-
कृत्वा उत्सृजेत् इत्येकः पद्यः । १२ यदि अध्वर्यवे
आज्येन तं पशुयागं समापयेयुः तदा होतापि तथा कुर्यात्
१३ आज्येन समापने अनेके पद्याः । ब्राह्मणोक्तदिशा-
वेद्याः १४ आज्येन करणपक्षे पशुवत् शब्दप्रयोगः । १५
यद्यत देपिका हवींभिः अनुनिर्गमेयुः धाताऽनुमतिः राका
शिनीवाची कुहूरिति पञ्च देवताः १६ तल भातुर्यत्त्वाने जन्म-

भेदः । १७ एषाञ्च पञ्चानां देव्य इति संज्ञा । देवीत्वपक्षे स्त्र्यः
द्यौः क्वा गौः पृथिवीति पञ्च देवताः । १८ तल सूर्यस्य चा-
तुर्मास्येभ्यो याज्यानुवाक्ये पाशो १९ अतुबन्धप्रयोगस्या-
ज्ञाभे मैत्रावरुणीया पयस्या कर्त्तव्याः । २० सा च याज्या-
भागादिः वाजिनान्ता कार्या । २१ कर्मिणो वाजिनं भक्ष-
येयुः । सत्वविषये सर्वे भक्षयेयुः । २२ उदवसनीयया चरणं
तत्करचप्रकारः । २३ प्रकृतेन ज्योतिष्टोमाख्येन सोमेन
यजमानदक्षिणीयया दीक्षां प्रविष्टः स सोमेनेहा अवष्टयेष्टौ
दीक्षोन्मोचनं कृत्वा तस्मादुत्थित एवानूबन्ध्यान् प्रयोगं
समाप्य तदन्तेऽग्नीनरख्योः समारोप्य उदग्देवयजनात् यो
देशस्तस्मिन्मोक्षयित्वा देवसानीयया यजते इत्येकोऽर्थः ।
अपरस्तु यदि सर्वे दीक्षिताः स्युः सत्वचेति दीक्षिता
उत्थिता इति पाठः कर्त्तव्यः समासपाठेऽर्थस्य दुर्गमत्वात्
यदि सर्वे दीक्षितः स्युस्तदा पूर्ववदेवानूबन्ध्यान् कर्म-
कृत्वा सर्वे स्नानं स्नानाग्नीन् स्ने स्ने चारणीषु पृथक्
पृथक् समारोप्य पूर्ववन्मथित्वा पृथगेवोदवसनीयया
यजेरदिति विशेषतोऽर्थः । सेयसुदवसनीया एवं-
रूपा भवति । उनराधाने याज्याता इति स्मृत्पा ।
सा च अविकृता अविभक्ताज्य भागविकारा उपांशुत्वरहिता
केवलमग्निदेवता । ई० २४० ।

इत्थं पूर्वाङ्गस्य षष्ठाध्यायीरूपस्य प्रतिस्मृत्यसमिधेयार्था
दर्शिताः उत्तरार्धस्य षष्ठ्याध्यायीरूपस्य बाह्यत्वमयात् तल-
त्वप्रतिस्मृत्यप्रतिपाद्यार्थं न दर्शिता मूलग्रन्थे दृष्ट्याः । संज्ञे-
येषामयमर्थस्तल्यः । सप्रभाटमाध्याययोः कृताधिकारेण
इतिकर्त्तव्यतादिदर्शनम् । नवमे अङ्गीनेकाहाधिकारेण इति
कर्त्तव्यताकक्षापः । दशमे रात्रिस्तलविवरणम् । एकादशे काशना
विशेषेण तदाचरणम् गवामयनचरणम् । द्वादशे गवामयनस्यैव
दिनसङ्कलनादि । प्रागस्य चतुरध्यायात्मकत्वोक्तिः प्रासादिकी ।

तदीवष्टस्रस्तले प्रतिपाद्यविषया स्थावदभिधोयन्ते ।
तल प्रथमाध्याये स्थावीपाकाद्युपाकर्मान्तानि कर्माणि ।
१ षष्ठ्याध्यायप्रतिज्ञा । २ पाकवत्तप्रकारः ।
३ पाकवत्तप्रकारस्य त्वैविध्योपदेशः । ४ एतावन्मपि
कर्माणि नित्यानि त्रौतैस्तुल्यानि आहिताग्नेरपीक्षुक्तिः ।
५ पाकयज्ञानामर्थवादरूपं ब्राह्मणम् । १० १०० ।
१ सावत्यातः पक्षहविष्यहोमः । २ देवयज्ञः । ३ स्वा-
हाकारेण बलिहरणम् । ४ बलिप्रदानार्हदेवतानिर्णयः ।
५ दिक्षु देवताभ्यो देवतापुरुषेभ्यो बलिहरणम् । ई मध्ये
ब्रह्मणे ब्रह्मपुरुषेभ्यश्च बलिहरणम् । ७ मध्ये विदेभ्यो